

Directivas

Per l'elavuraziun da la lavor da Matura

Scola chantunala Cuir
Partiziun da rumantsch 2008

Bibliografar

Nagin avess plaschair sche possess persunal na vegniss betg protegì da la lescha. As imaginai ina giada sche mintgin pudess vegnir e 'prender' p.ex. voss auto u sch'ins pudess simplamain ir en la banca a sa servir dals daners che ti has deponì là. Cler ch'in tal enguladitsch vegniss punì sco act criminal. **Nagin na po simplamain sa servir dal possess d'insatgi auter.**

Magari emblid'ins ch'er ovras spiertalas tutgan tar il possess d'ina persuna u d'ina instituziun ed èn perquai **protegidas da la lescha** - gist tuttina sco bains materials. Sch'ins vul trair a niz il product u il know-how spiertal d'insatgi auter per realisar in agen project, na pon ins betg simplamain sa servir da quel. Legalmain è quai gist tuttina sco d'engular in auto.

Sche jau vi duvrrar infurmaziuns d'insatgi auter **stoss jau damai acquistar, cumprar ils dretgas d'utilisaziun.**

Sa chapescha **na fissi betg pussaivel da far scienza** sch'ins stuess mintga giada cumprar il dretg per mintga bain spiertal.

Perquai valan en connex cun lavurs scientificas autras reglas: **Ins na dastga betg surprendre infurmaziuns dad auters senza inditgar cleramain la funtauna.**

Tgi che n'inditgescha betg l'origin da las infurmaziuns d'ina lavor scientifica e las venda sco atgnas ideas sa fa culpant da l'enguladitsch da possess spiertal e po vegnir chastià.

Tut quai ch'è betg signalà sco infurmaziun sorprendida dad autras ovras è tes agen product. Chaussas sorprendidas dad auters ch'èn betg signaladas correspondentamain valan sco PLAGIATS. Lavurs che cuntengnan plagiats vegnan refusadas.

1. Indicaziun da las funtaunas

1.1 Citats:

Citats èn formulaziuns/infurmaziuns ch'ins surprena pled per pled dad in'otra ovra. Tut las indicaziuns ch'ins surprena pled per pled en la lavor èn d'inditgar cun virgulettas („ u «»). A la fin dal citat è d'inditgar exactamain danunder ch'el deriva.

"Ils problems na vegnan betg schliads cun novas infurmaziuns, mabain cun reordinar quai che nus savevan gia dadtg" (WITTGENSTEIN 1998, p. 64).

A la fin d'in citat u d'ina resumaziun vegn inditgà en parantesa **l'autur, l'annada e l'indicaziun da la pagina.**

(DAVIES 2004, 54)

(DARMS 2006, 53-55)

(STEVENSON 1981, 43s.)

(CAMENISCH 2002, 126ss.)

's' signifitga 'e la sequenta pagina'

'ss' signifitga 'e las sequentas paginas'

Ils citats èn normalmain d'inditgar **en il linguatg original.**

"Sprachlernen heisst, sich schon strukturiertes Erfahrungsmaterial über die Bildung eigener kreativer Konstruktionen anzueignen" (GRIMM 1982, p. 565).

Els pon sa chapescha er vegnir **translatads**, mo era lura sto quai vegnir inditgà!

"Testar sch'ins dominescha ils problems signifitgescha testar sch'ins dominescha la lingua [...] Nus pudain damai concluder sco ipotesa da lavor ch'emprender ils problems [d'in linguatg] signifitga emprender il linguatg, e nus pudain concluder che examinar ils problems signifitgescha examinar il linguatg" (**translatà da** LADO 1961, 147).

1.1.1 Inserir atgnas remartgas u laschar davent parts dal citat :

Ineresch'ins in'infurmaziun externa (atgna remartga e.a.), lura sto quai vegnir martgà cun parantesas quadras: ([ ]):

"Ils problems na vegnan betg schliads cun novas infurmaziuns, mabain cun reordinar [q.v.d. gruppar da nov] quai che nus savevan gia daditg" (Wittgenstein 1998, p. 64).

Il medem vala era **sch'ins lascha davent ina part dal citat**. Inserir parantesas quadras cun trais puncts. Quai signifitgescha: 'qua è vegni lascha davent insatge'.

"La suletta pusseivladad da tractar il fatg ch'in lunatg sa producir ina collecziun infinita da construcziuns e ch'il carstgaun vegn d'emprender el enteifer in temps finit ei da postular in sistem da reglas [...] Encunuscher in lungatg ei ina damonda dall'enconuschientscha da quellas reglas (ch'eiin aunc buca specificadas cumplettamein)" (SPOLSKY 1975, 167 s.).

1.2 Resumaziuns da cuntegns dad autras ovras

Sch'ins na citescha betg verbalmain, mabain inditgescha u resumescha ina passascha or d'ina ovra, lura na dovri **naginas virgulettas**. I sto dentant resutar cleramain tge cuntegn che deriva da tge funtauna!

Betg resguardada vegn la perspectiva psicanalitica, perquai che quella n'ha betg dà gronda paisa a l'analisa dal svilup dal linguag (cf. TRAUTNER 1991, p. 280).

'cf' signifitgescha 'confer' q.v.d. tant sco 'cumpareglia'. Questa indicaziun n'è betg exnum necessaria e po vegnir remplazzada cun 'guarda'.

2. La Bibliografia

A la fin da la lavur tutga in chapitel, per regla numnà '**Bibliografia**' en furma da register nua ch'ins chatta in register da tut las ovras ch'èn vegnidas citadas u numnadas en la lavur. Las ovras vegnan **ordinadas alfabeticamain tenor autur**. Las indicaziuns bibliograficas curtas che sa chattan directamain en il text (p.ex. cf. TRAUTNER 1991, p. 280) pon uschia vegnir verifitgadas pli detagliadamain en la bibliografia. La bibliografia sto esser cumpletta!

Exempel d'ina bibliografia:

Bibliografia

AEBLI, H. (1987). *Grundlagen des Lehrens: Eine allgemeine Didaktik auf psychologischer Grundlage*. Stuttgart: Klett-Cotta.

CAMARTIN, I. (1985). *Nichts als Worte? Ein Plädoyer für Kleinsprachen*. Turitg/Minca: Artemis.

CATHOMAS, R./CARIGIET, W. (1999). *Il quadrin didactic*. En: *Annalas da la Societad Retorumantscha*. Caviezel, R./ Krättli, E. (ed.). Cuir: Condrau SA, p. 69-81.

CAVIEZEL, E. (1993). *La via ad in'ortografia sursilvana - in'odissea*. En: *Ischi*, ann. 77 nr. 4, Trun: Romania, p. 152-156.

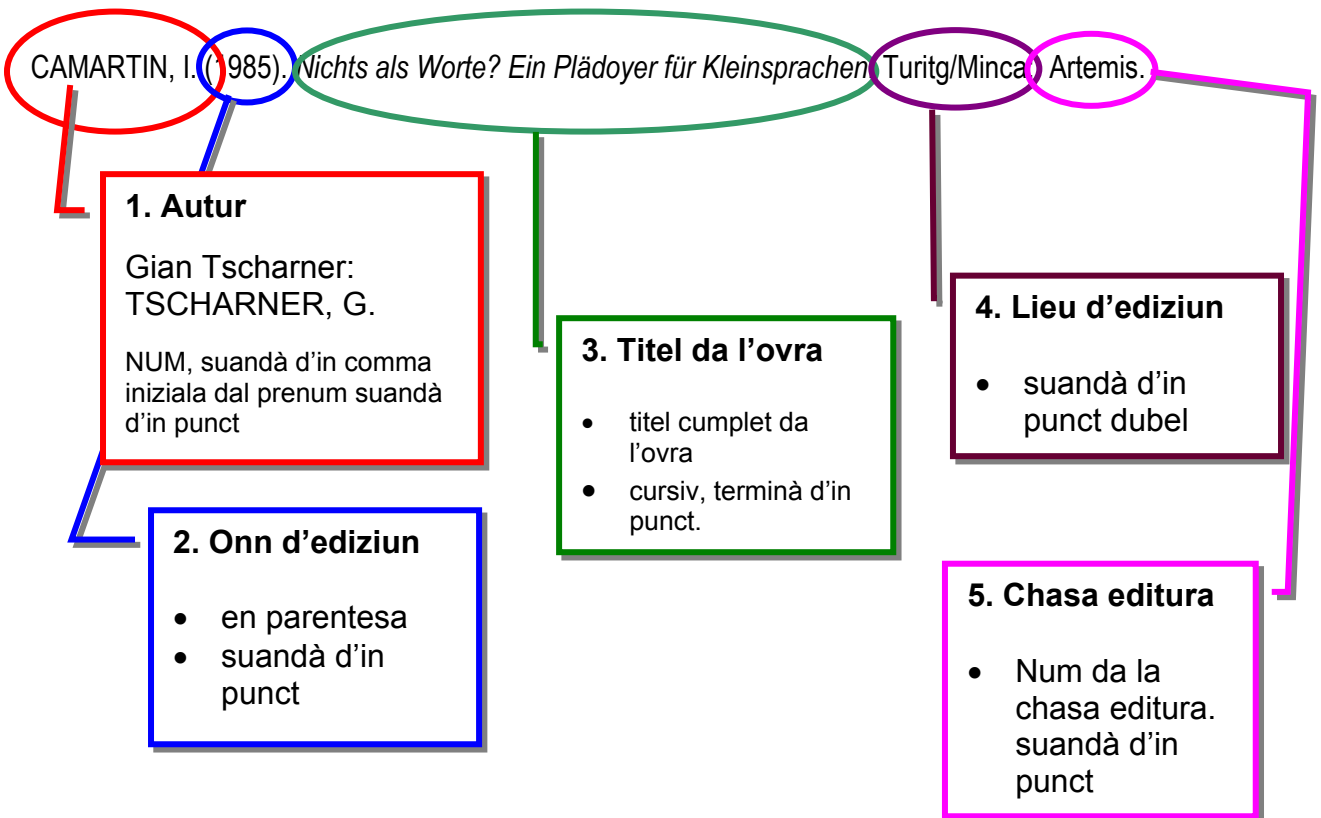
CUMMINS, J./BAKER, C., e HORNBERGER, N. (2001). *An introductory reader to the writings of Jim Cummins*. Clevedon, England; Buffalo: Multilingual Matters.

LUTZ, F./STREHLE, D. (1998). *Dicziunari Invers dil Romontsch Sursilvan*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.

FREDERICKSON, N./CLINE, T. (1996). *The Development of a Model of Curriculum Related Assessment*. En: *Curriculum Related Assessment, Cummins und Bilingual Children*. CLINE, T., e FREDERICKSON, N. (ed.). Clevedon: Multilingual Matters.

CATHOMAS, R. (1994). *"Romontsch ei nies lungatg..." Zur Entwicklung (schulischer) Sprachkompetenz bei sprachlichen Minoritäten. Eine empirisch-quantitative Untersuchung am Beispiel rätorumantscher SchülerInnen aus der Surselva*. Friburg: lavur da licenziat dall'universitad da Friburg.

2.1 Co vegn inditgà la bibliografia exacta?

In **numer da paginas** da l'ovra cumpletta na vegn betg inditgà, essend che quels cumparan gia davant en il text.

2.2 Citar artigels en revistas

Sch'ins citescha artigels cumparids en ina revista, lura èn d'aggiuntar las sequentas parts:

CATHOMAS, R./CARIGIET, W. (1999) *Il quadrin didactic*. En: *Annalas da la Societad Retorumantscha 1999*. Caviezel, R./ Krättli, E. (ed.). Cuir: Condrau SA, p. 69-81.

parts supplementaras
 per artigels da revista

Qua èsi impurtant d'inditgar las paginas, essend ch'ina revista cuntegn differentas contribuziuns

3 Register d'illustraziuns

Las singulas illustraziuns èn da numerar tras l'entira ovra. Er tar las illustraziuns vala: l'origin sto vegnir inditgà strictamain! Be quai ch'ins ha creà sez na dovra nagina indicaziun d'origin.

Exempel:

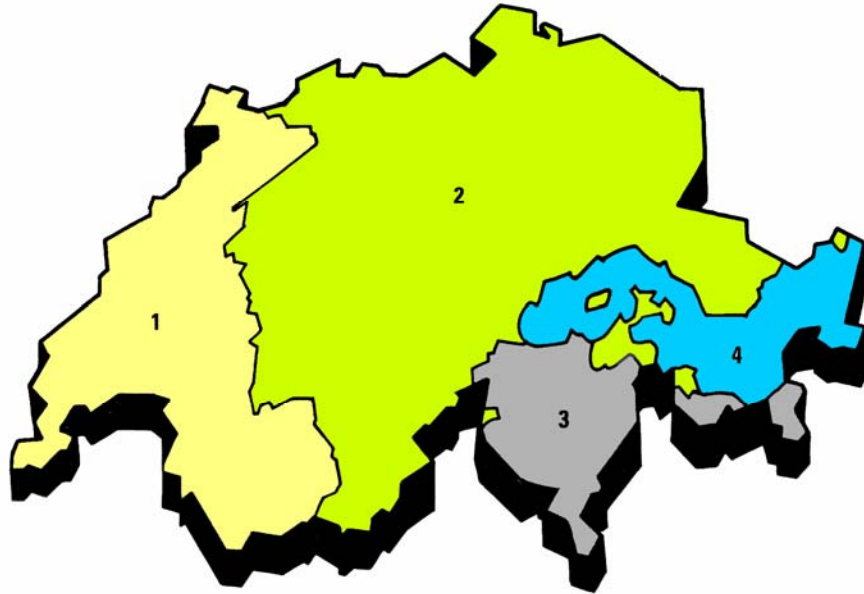

Fig. 1: Ils quatter linguatgs naziunals e lur derasaziun. (LIA RUMANTSCHA 2002, 121)

Ins po er duvrar las expressiuns
,maletg', ,dissegn', ,fotografia' e.u.v.

Las ovras da las qualas las illustraziuns derivan vegnan inditgadas en la bibliografia. Las illustraziuns sezzas vegnan descrittas en in curt **register d'illustraziuns** a la fin da la lavor:

Exempel:

Fig. 1: Ils quatter linguatgs naziunals da la Svizra e lur derasaziun. En: LIA RUMANTSCHA (2002) Facts & Figures. Caira : Lia rumantscha, p. 121.

Fig. 2: La metafra dal sutmarin. En: CATHOMAS, R. (2002). Introducziun a la didactica generala da linguatgs. Aarau: Sauerländer Bildung, p. 31.
e.u.v.

4. Tavla da cuntegn

La tavla da cuntegn **vegn per regla a l'entschatta** da la lavur e sto esser structurada bain e pussibilitar la survista.

In element impurtant è er la **numeraziun dals chapitels e sutchapitels** per render vesaveivel tge che tutga tar tge.

Programms d'elavuraziun da text sco p.ex. Microsoft Word porschan funcziuns fitg svilupadas per administrar ils titels e la tabla da cuntegn.

Exempel:

Introducziun	2
1. Basa linguistica	3
1.1 Las quatter capacitads linguisticas: tadlar, leger, discurren, scriver	3
1.2 Ils nivels linguistics	5
1.2.1 Cuntegn e senn: texts e lexicon	5
1.2.2 Structura da pled/da la construcziun: furma e grammatica	7
1.2.3 Suns e simbols: fonematica	9
1.2.4 Melodias, pausas, pronunzia ed auter: prosodia	10
1.2.5 Adiever adequat da la lingua en il context: pragmatica	11
1.2.6 Resumaziun: La rait linguistica	12
2. Da la lingua a la didactica	15
2.1 Otg dumondas fundamentalas da la didactica	15
3. Ina bun'instrucziun è ina bun'instrucziun da lingua(s)	17
Segns characteristics d'ina bun'instrucziun	17